

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3102/2015. (V. 26.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 54. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására, és a Budapest Környéki Törvényszék Cégbírósága előtt Cgt.13-15-001419. szám alatt folyamatban lévő törvényességi felügyeleti eljárásban történő alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. A Budapest Környéki Törvényszék Cégbíróságának (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) bírója (a továbbiakban: bíró) az előtte Cgt.13-15-001419. számon folyamatban lévő törvényességi felügyeleti eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján fordult az Alkotmánybírósághoz. A bíró indítványában a konkrét ügyben alkalmazandó, de már hatályon kívül helyezett, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 54. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását, és az előtte folyamatban lévő eljárásban történő alkalmazásának kizárását kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben keletkezett iratok szerint a hitellezőként fellépő kérelmező 2011. áprilisában indított törvényességi felügyeleti eljárást a kérelmezett gazdasági társaság ellen. A Gt. 54. § (1) bekezdésére alapított kérelem a kérelmezett gazdasági társaságban minősített többséget biztosító befolyást szerzett tagnak (a továbbiakban: minősített befolyásszerző) biztosíték adására kötelezésére, másodlagosan a társasághoz vagyonfelügyelő kirendelésére irányult. A kérelmező állítása szerint 2011. január óta a minősített befolyásszerző a kérelmezett gazdasági társaság vonatkozásában olyan hátrányos üzletpolitikát folytat, amellyel jelentősen veszélyezteti a kérelmezett társasággal szemben fennálló követelésének kielégítési alapját. A kérelmező hitellezői minőségének igazolására a kérelmezettnek küldött fizetési felszólítását, a minősített befolyásszerző által folytatott hátrányos üzletpolitika bizonyítására

pedig közjegyző által kirendelt szakértő véleményét csatolta kérelméhez. A kérelmezett vitatta a kérelmező hitelezői minőségét, arra hivatkozott, hogy a kérelmező által állított követelés tárgyában per van közöttük folyamatban. A minősített befolyásszerző a neki is megküldött kérelem elutasítást kérte.

- [3] Az elsőfokú bíróság az eljárást érdemi vizsgálat nélkül megszüntette, álláspontja szerint a kérelmező nem igazolta az állított követelés fennállását, így hitelezői minősége, eljárás kezdeményezési joga nem volt megállapítható.
- [4] A kérelmező fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az első fokon hozott végzést hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat meghozatalára kötelezte. Egyebek mellett rámutatott, hogy a Gt. 54. § (1) bekezdésére alapított kérelemre induló, sajátos törvényességi felügyeleti eljárásban az eljárás kezdeményezési jogosultság hiánya nem vezethet az eljárás megszüntetéséhez. A kérdést illetően hangsúlyozta a másodfokú bíróság, hogy sem a Gt., sem a törvényességi felügyeleti eljárást szabályozó, a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.), sem más jogszabály nem határozza meg, hogy a hivatkozott jogszabályi rendelkezés alkalmazásában ki minősül hitelezőnek, ezért ez a státusz nincs egyetlen jogszabályi feltételhez sem kötve.
- [5] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság ismét felhívta a kérelmezőt hitelezői minőségének igazolására, továbbá annak előadására, hogy milyen formában valósult meg a minősített befolyásszerző tartósan hátrányos üzletpolitikája. A kérelmező hitelezői minőségét a kérelmezettel szemben fennálló követelése érvényesítése iránt benyújtott keresetlevelével igazolta, továbbá a már korábban az iratokhoz csatolt szakértői véleményre hivatkozással részletes előadást tett a hátrányos üzletpolitikát eredményező döntésekről.
- [6] Az elsőfokú bíróság a kérelmet elutasította, döntését azzal indokolta, hogy a kérelmező a megismételt eljárásban sem igazolta hitelezői minőségét, egyéb jogi érdekét sem valószínűsítette, ezért „egyik petitum vonatkozásában sem rendelkezik perbeli jogképességgel”. Egyebekben rögzítette, hogy a hátrányos üzletpolitika gyakorlására nézve polgári perben kell bizonyítást lefolytatni, ennek megállapítására a peren kívüli törvényességi felügyeleti eljárás nem alkalmas.
- [7] A végzéssel szemben a kérelmező terjesztett elő fellebbezést. A kérelmezett gazdasági társaság a fellebbezésre tett észrevételében bejelentette, hogy a minősített befolyásszerző szavazati joga 2011 novemberében 50%-ra csökkent, s ezen időponttól kezdve senkinek nincs minősített többségi befolyása a társaságban.

- [8] A másodfokú bíróság a végzést hatályon kívül helyezte, újabb eljárásra és újabb határozat meghozatalára kötelezte az elsőfokú bíróságot. A másodfokú bíróság megismételte az ügyben korábban hozott végzésében a hitelezői minőséggel kapcsolatos azon álláspontját, miszerint a kérelmező hitelezői minősége a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható. Tévesnek, a Gt. 54. § (1) bekezdésével ellentétesnek minősítette továbbá az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a törvényességi felügyeleti eljárás nem alkalmas a tartósan hátrányos üzletpolitika folytatása tényének megállapítására. Végzésében a másodfokú bíróság rámutatott, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a kérelem megalapozottságát érdemben kell vizsgálnia, ennek keretében állást kell foglalnia abban a kérdésben, hogy fennállnak-e a Gt. 54. § (1) bekezdése szerinti intézkedések alkalmazásának feltételei, tekintettel arra is, hogy a kérelemben megjelölt személy minősített befolyása már megszűnt.
- [9] 2. Az újabb megismételt elsőfokú eljárás során eljáró bíró a Gt. 54. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását arra hivatkozással indítványozta, hogy az álláspontja szerint ellentétes a Ctv. 72. § (1) bekezdésével, 74. § (1) és (4) bekezdésével, továbbá 81. § (1) bekezdésével, ezért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság elvét, valamint megfosztja az érintett minősített befolyásszerzőt a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogától.
- [10] Az indítványozó állítása szerint a Gt. 54. § (1) bekezdése alapján a cégbíróságnak a minősített befolyásszerzővel szemben kellene lefolytatnia az eljárást, és amennyiben megállapítást nyer, hogy tartósan hátrányos üzletpolitikát folytatott, vele szemben kellene a támadott rendelkezés szerinti szankciókat alkalmazni. A bíró szerint a jogalkotó azzal, hogy elmulasztotta megalkotni a Gt. 54. § (1) bekezdésének eljárési szabályait, és ehelyett a Ctv. törvényességi felügyeleti eljárásának erre a célra nem megfelelő szabályait rendelte alkalmazni, lehetetlenné tette, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés érvényesítésére törvényes eljárásban kerüljön sor, ezáltal a támadott rendelkezés a jogállamiság elvébe ütközik. A Ctv. hivatkozott rendelkezései alapján a bíró szerint egyértelmű, hogy a törvényességi felügyeleti eljárást csak a gazdasági társaság ellen lehet megindítani, ezért szankciót is csak azzal szemben lehet az eljárás eredményeként alkalmazni. Utalt a Ctv. 74. § (4) bekezdésére hivatkozással arra is, hogy e rendelkezés szerint nem terjed ki a törvényességi felügyeleti eljárás a cég gazdálkodásának és döntéseinek gazdasági-célszerűségi szempontból történő felülvizsgálatára, márpedig értelmezésében a tartósan hátrányos üzletpolitika lényegében a célszerűtlen gazdasági döntések sorozatát

jelenti. Az indítványozó szerint a törvényességi felügyeleti eljárásnak a Gt. 54. § (1) bekezdésében szabályozottakhoz képest tehát alapvetően eltérő a célja, alanyi köre, szankciórendszere, ezért a Ctv. ezen szabályai lényegében alkalmazhatatlanok a támadott rendelkezés érvényesítésére.

- [11] Az indítványozó bíró szerint a támadott rendelkezésben szabályozott eljárás olyan személy ellen irányul, aki a vele szemben folytatott eljárásban félként nem vesz részt, ezért eljárási jogai – ezek között jogorvoslati joga – nincsenek, ezáltal pedig a Gt. 54. § (1) bekezdése az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, illetve a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében meghatározott tisztességes eljáráshoz való jogot is sérti.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróságnak mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek.
- [13] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy 3058/2015. (III. 31.) AB végzésében (a továbbiakban: Abh.) a korábbi döntéseiben kifejtetteket összefoglalva fejtette ki részletesen az eljárást kezdeményező indítványokkal szemben a jogszabályok által elvárt, azok érdemi elbírálásra alkalmasságát meghatározó feltételek értelmezését.
- [14] Az Abtv. 25. §-a szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvényellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.
- [15] Az egyedi utólagos normakontroll eljárást kezdeményező bírói indítványnak e különös feltételek mellett egyéb előírásoknak is meg kell felelnie, így az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az (1b) bekezdés értelmében a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az *a)–f*) pontokba foglaltakat.
- [16] Az indítvány tárgyát illetően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a bírói kezdeményezés egyértelműen a Gt. 54. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányul, ezen jogszabályi rendelkezés vonatkozásában állítja az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik, ezért az

- indítványnak az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szempontjából történő vizsgálata is a támadott rendelkezés vonatkozásában folyt.
- [17] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján az indítványnak határozott, pontos indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Alkotmánybíróság az indítvány e feltételnek megfelelése vizsgálata során az alábbiakat állapította meg.
- [18] A B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított indítványi elem nem tartalmaz a támadott szabályozás tartalmának alaptörvény-ellenességére vonatkozó állítást, az indítványozó a támadott anyagi jogi rendelkezés érvényesítéséhez szükséges – és az indítványozó szerint megfelelő – eljárási szabályok hiányát, azaz a szabályozatlanságot sérelmezi, állítása szerint a jogalkotó mulasztással idézett elő alaptörvény-ellenességet.
- [19] Bár az indítványozó formálisan nem kérte mulasztás megállapítását, az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogállamiság elvének sérelmét állító indítványozói érvelés, indokolás nem a támadott rendelkezés tartalmára vonatkozik, hanem az indítványozó által állított jogalkotói mulasztással, illetve a Ctv. – indítványozó által nem támadott – szabályainak „alkalmatlanságával” van összefüggésben.
- [21] Az indítványozó bíró állítása szerint a támadott jogszabályi rendelkezés az érintett, minősített befolyásszerző tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét is okozza.
- [22] A bíró által e körben megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül a XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódik, a törvényességi felügyeleti eljárás pedig bírósági hatáskörbe tartozó eljárás.
- [23] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a tisztességes bírósági eljáráshoz, (7) bekezdése a jogorvoslathoz való jogot biztosítja. Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó bíró csupán megjelölte, de nem indokolta meg azt, hogy a támadott anyagi jogi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványban megfogalmazott érvek a Ctv. által szabályozott törvényességi felügyeleti eljárásnak az indítványozó által nem támadott szabályaira vonatkoznak.
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadály, ha az indokolás hiánya miatt a kérelem nem felel meg a határozottság

Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének. Szintén gátja az érdemi vizsgálatnak, ha az indokolás amiatt elégtelen, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés (lásd összefoglalóan: Abh., Indokolás [19]).

[25] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételnek, ezért az alaptörvény-ellenességet alátámasztó indokolás hiánya miatt a bírói kezdeményezést az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. május 19.

Dr. Lévay Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/837/2015.

